

**Θέσεις ΣΕΤΕ επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
«Ασφαλιστική Μεταρρύθμιση για τη Νέα Γενιά: εισαγωγή κεφαλαιοποιητικού συστήματος
προκαθορισμένων εισφορών στην επικουρική ασφάλιση, ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία
Ταμείου Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης και συναφείς διατάξεις»**

Ιούλιος 2021

Η σταδιακή μετατροπή της επικουρικής ασφάλισης στην Ελλάδα από διανεμητική σε κεφαλαιοποιητική είναι απολύτως αναγκαία και αυτονόητη. Είναι, ωστόσο, εξαιρετικά κρίσιμο θέμα ο τρόπος μετάβασης από το υπάρχον στο νέο σύστημα επικουρικής ασφάλισης. Σύμφωνα με το νομοσχέδιο αυτό θα γίνει με τη δημιουργία ενός νέου Ταμείου Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης του ΤΕΚΑ που θα είναι επίσης ΝΠΔΔ, όπως και το ΕΤΕΑΕΠ, το ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης στην Ελλάδα που σήμερα αποτελεί κλάδο του e-ΕΦΚΑ.

Η σταδιακή (και όχι η άμεση) μετατροπή του Συστήματος σε Κεφαλαιοποιητικό προκύπτει από το ότι στο ΤΕΚΑ θα εισέρχονται:

- Οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας από 01.01.2022, εκείνοι που είναι υποχρεωμένοι να έχουν επικουρική ασφάλιση και
- Όλοι οι εργαζόμενοι που είναι σε ηλικία κάτω των 35 ετών, σε προαιρετική βάση.

Σχετικά με τις επιπτώσεις αυτής της σταδιακής διαδικασίας ανάπτυξης του ΤΕΚΑ και τις απώλειες εσόδων από το ΕΤΕΑΕΠ, εκτιμούμε τα εξής:

Σύμφωνα με την αναλογιστική μελέτη το άμεσο -ακαθάριστο- κόστος μετάβασης κατά την 1^η δεκαετία 2022-2031, θα είναι περί τα € 3 δισ. που δεν θα εισπραχθούν από το ΕΤΕΑΕΠ, αλλά θα εισπραχθούν από το ΤΕΚΑ, που στο μεταξύ θα έχει προσελκύσει περί τους 580 χιλ. ασφαλισμένους. Δηλαδή, το κόστος για το ΕΤΕΑΕΠ θα ανέλθει περίπου σε € 72 εκατ. το 2022, € 152 εκατ. το 2023, € 200 εκατ. το 2024 και περί τα € 520 εκατ. το 2031. Ωστόσο, αυτά θα είναι ετήσια πλεονάσματα για το ΤΕΚΑ, με συνολικό αποθεματικό ύψους περί τα € 3,0 δισ. το 2031.

Στη 2^η δεκαετία (2032-2041), ωστόσο, θα προστεθούν άλλα € 8,0 δισ. στα αποθεματικά του ΤΕΚΑ και το σύνολό τους θα ανέλθει στα € 11,1 δισ. το 2041. Οι απώλειες για το ΕΤΕΑΕΠ θα είναι περί τα € 570 εκατ. το 2032, περί τα € 830 εκατ. το 2037 και περί τα € 1,05 δισ. το 2041.

Στη 3^η δεκαετία (2042-2051) θα προστεθούν άλλα € 13,6 δισ. στα αποθεματικά του ΤΕΚΑ και το σύνολό τους θα ανέλθει γύρω στα € 25 δισ. το 2051. Οι απώλειες για το ΕΤΕΑΕΠ θα είναι περί τα € 1,1 δισ. το 2042, περί τα € 1,4 δισ. το 2047 και περί τα € 1,6 δισ. το 2051.

Μετά το 2050, το ΤΕΚΑ θα έχει αρχίσει να δίνει συντάξεις, που δεν θα εκταμιεύονται ταμειακά από το ΕΤΕΑΕΠ. Επομένως, από το 2060 και μετά η επιβάρυνση του ΕΤΕΑΕΠ θα αρχίσει να μειώνεται, ενώ τα αποθεματικά του ΤΕΚΑ μπορεί να αυξάνονται από την ετήσια απόδοσή τους (ή να μειώνονται αν οι συντάξεις που θα δίνει θα αυξάνονται με ρυθμό ταχύτερο από τον ρυθμό αύξησης των ασφαλισμένων του).

Σε κάθε περίπτωση, η αναλογιστική μελέτη του Υπουργείου εκτιμά ότι το συνολικό κόστος για το ΕΤΕΑΕΠ και τον προϋπολογισμό της Γενικής Κυβέρνησης θα ανέλθει σε € 56 δισ. κατά την περίοδο 2022-2070, που κατανέμονται με τον τρόπο που προαναφέρθηκε.

Η ταχεία γήρανση του ελληνικού πληθυσμού καθιστά ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη για ορθή δημοσιονομική διαχείριση και ήπια, αλλά επαρκή πρωτογενή πλεονάσματα, στον προϋπολογισμό της Γενικής Κυβέρνησης. Δεδομένου ότι το σύνολο των Ταμείων Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα είναι ενταγμένα στη Γενική Κυβέρνηση, η ταχεία γήρανση του ελληνικού πληθυσμού αποτελούσε πάντοτε και συνεχίζει να αποτελεί έναν από τους ισχυρότερους λόγους για τη ορθή διαχείριση των δημοσίων οικονομικών της χώρας με ήπια αλλά επαρκή πρωτογενή πλεονάσματα, τουλάχιστον μέχρι το 2035 με βασικό στόχο την κατά το δυνατόν ταχύτερη μείωση του λόγου του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης προς το ΑΕΠ της χώρας. Η δημιουργία του ΤΕΚΑ εκτιμούμε ότι συμβάλλει στην υλοποίηση αυτού του στόχου, υπό την έννοια ότι θα δημιουργήσει τα αναγκαία πλεονάσματα για να ανταποκριθεί χωρίς πρόβλημα στις πληρωμές των επικουρικών συντάξεων των ασφαλισμένων του στο μέλλον ανεξάρτητα από τις όποιες επιπτώσεις από τη γήρανση του πληθυσμού.

Ωστόσο, οι κύριες συντάξεις θα εξακολουθήσουν να πληρώνονται από τον προϋπολογισμό της Γενικής Κυβέρνησης, δηλαδή από τις εισφορές των ασφαλισμένων και από τη φορολογία. Επομένως, το γεγονός της γήρανσης του πληθυσμού κάνει επιτακτική την ανάγκη για ορθή δημοσιονομική διαχείριση και επαρκή πρωτογενή πλεονάσματα, με ελάχιστο και απόλυτα εφικτό στόχο να πληρώνονται οι τόκοι εξυπηρέτησης του χρέους της χώρας μέσω των πλεονασμάτων αυτών. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η ταχεία μείωση του ποσοστού του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης προς το ΑΕΠ, στο βαθμό που τα επιτόκια εξυπηρέτησης του χρέους θα είναι χαμηλότερα από τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ. Επομένως, η δημιουργία επαρκών πρωτογενών πλεονασμάτων στη Γενική Κυβέρνηση, τουλάχιστον για την περίοδο έως το 2035, θα πρέπει να είναι ο βασικός στόχος πολιτικής της χώρας, ανεξάρτητα από την μικρή σχετικά επιβάρυνση του ΕΤΕΑΕΠ και της Γενικής Κυβέρνησης στην περίοδο αυτή από τα ποσά που προαναφέρθηκαν για τη δημιουργία και ανάπτυξη του ΤΕΚΑ.

Η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να πετύχει αυτούς τους αναγκαίους δημοσιονομικούς στόχους στην περίοδο 2022-2035 αλλά και στη συνέχεια, παρά τη δημιουργία του ΤΕΚΑ και τα αυξανόμενα ελλείμματα του ΕΤΕΑΕΠ, δεδομένου ότι τα τελευταία θα λάβουν σχετικά σημαντικές διαστάσεις μόνο μετά το 2041.

Η Ελλάδα είναι πράγματι σήμερα σε θέση για να πραγματοποιήσει την αναγκαία μεταρρύθμιση και εκλογίκευση της Επικουρικής Ασφάλισης. Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ότι η χώρα έχει τη δυνατότητα και τις προϋποθέσεις ένα πραγματοποιήσει αυτή τη μεταρρύθμιση και εκλογίκευση του συστήματος επικουρικής ασφάλισης, ιδιαίτερα αν χρησιμοποιήσει την ευκαιρία των σημαντικών αναπτυξιακών προοπτικών της στην περίοδο 2021-2030 για να αποκαταστήσει τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών της και κυρίως την εξασφάλιση της διαδικασίας ταχείας μείωσης του ποσοστού του χρέους της χώρας προς το ΑΕΠ. Η δημιουργία του ΤΕΚΑ είναι μία από τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται ώστε η προοπτική της υψηλής ανάπτυξης της οικονομίας στην περίοδο 2021-2030 να επαληθευτεί πλήρως και να θέσει τις βάσεις για μια καλή αναπτυξιακή πορεία και στην περίοδο 2031-2045, παρά τη γήρανση του πληθυσμού. Αναγκαία προϋπόθεση για την πορεία αυτή είναι η επίτευξη και διατήρησης της αναγκαίας δημοσιονομικής σταθερότητας.

Ως προς το θέμα της επιβάρυνσης του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης από τη δημιουργία του ΤΕΚΑ, σημειώνουμε ότι τα πλεονάσματα του ΤΕΚΑ θα υπάρχουν ανεξάρτητα από το αν ενταχθεί στη Γενική Κυβέρνηση. Μάλιστα, αν η απόδοση των επενδύσεων του ΤΕΚΑ, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, είναι υψηλότερη από το κόστος δανεισμού του Δημοσίου, το πραγματικό Δημόσιο Χρέος θα μειωθεί ανάλογα. Αν είναι μικρότερη, το δημόσιο χρέος θα αυξηθεί αλλά μόνο λόγω της μειωμένης απόδοσης των επενδύσεων του ΤΕΚΑ.

Επομένως, **το κρίσιμης σημασίας ζήτημα είναι το ΤΕΚΑ να αναπτυχθεί σε έναν αξιόπιστο και αποδοτικό Επενδυτικό Οργανισμό, που θα είναι ανεξάρτητος από τις Κυβερνήσεις και που θα λειτουργεί αποκλειστικά και μόνο προς όφελος των ασφαλισμένων του.** Το ΤΕΚΑ θα πρέπει να γίνει το πρότυπο για το πώς θα πρέπει να λειτουργούν οι Δημόσιοι Οργανισμοί και στην Ελλάδα. Οι αβεβαιότητες που υπάρχουν ως προς τη δυνατότητα της δημιουργίας ενός τέτοιου σημαντικού Οργανισμού στην Ελλάδα με αυτά τα χαρακτηριστικά είναι δεδομένες, αλλά κάθε προσπάθεια για την εκλογίκευση της λειτουργίας του Δημόσιου Τομέα είναι καλοδεχούμενη και απολύτως αναγκαία.

Ως προς το θέμα ότι οι νέοι ασφαλισμένοι στο ΤΕΚΑ θα υποχρεωθούν να πληρώσουν τις εισφορές για την επικουρική τους σύνταξη, αλλά και κάποιο μέρος από τα συνεπαγόμενα ελλείμματα του ΕΤΕΑΕΠ μέσω της φορολογίας, η εκτίμησή μας είναι ότι οι νέοι ασφαλισμένοι στο ΤΕΚΑ εξασφαλίζουν ότι θα πληρώσουν το 6% σε εισφορές, αλλά θα εισπράξουν και επικουρική σύνταξη που αντιστοιχεί στις εισφορές αυτές. Με το παρόν σύστημα, θα πλήρωναν επίσης το 6% για εισφορές αλλά λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, η σύνταξη που θα τους αντιστοιχούσε, θα ήταν πολύ μικρότερη διότι θα έπρεπε να εξασφαλιστούν τα μηδενικά ελλείμματα του ΕΤΕΑΕΠ με περισσότερους συνταξιούχους και λιγότερους εργαζόμενους. Αν αντίθετα, επιλεγόταν να μη μειωθούν οι επικουρικές συντάξεις, τότε τα ελλείμματα του ΕΤΕΑΕΠ θα έπρεπε να καλυφθούν από τα φορολογικά έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης.

Ολοκληρώνοντας το παρόν, σημειώνουμε ότι κατά την εκτίμησή μας τα επικουρικά ασφαλιστικά συστήματα έχουν λόγο ύπαρξης μόνο αν είναι κεφαλαιοποιητικά. Η λειτουργία της αναδιανομής εισοδημάτων στο σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης πραγματοποιείται μέσω των κύριων συντάξεων,

όχι των επικουρικών, και το κεφαλαιοποιητικό σύστημα στις επικουρικές συντάξεις δεν έχει σχέση με την αλληλεγγύη των γενεών.

Εν κατακλείδι, η σταδιακή μετατροπή της επικουρικής ασφάλισης στην Ελλάδα από διανεμητική σε κεφαλαιοποιητική είναι απολύτως αναγκαία και σχεδόν αυτονόητη. Η ταχεία γήρανση του ελληνικού πληθυσμού καθιστά ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη για ορθή δημοσιονομική διαχείριση με ήπια αλλά επαρκή πρωτογενή πλεονάσματα στον προϋπολογισμό της Γενικής Κυβέρνησης.

Η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα και τις προϋποθέσεις για να πραγματοποιήσει την αναγκαία μεταρρύθμιση και εκλογίκευση της επικουρικής Ασφάλισης.

Εξαιρετικά κρίσιμο ζήτημα είναι το ΤΕΚΑ να αναπτυχθεί σε έναν αξιόπιστο και αποδοτικό επενδυτικό οργανισμό, που θα είναι ανεξάρτητος από τις κυβερνήσεις και που θα λειτουργεί αποκλειστικά και μόνο προς όφελος των ασφαλισμένων του.